

Den 21. november 2003 afgav jeg en endelig rapport vedrørende min inspektion den 26. februar 2003 af Arresthuset i Aalborg. I rapporten bad jeg om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg modtog i den anledning en udtalelse af 24. februar 2004 med bilag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, herunder en udtalelse af 23. december 2003 med bilag fra arresthuset. Direktoratet gengiver og kommenterer i direktoratets udtalelse det som arresthuset har anført.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 2.1. Gangarealer

Direktoratet oplyste i brev af 19. februar 2003 at en ansøgning fra arresthuset om maling af lofter (og vægge) i vestfløjen og om særbevilling til (yderligere) gulvlægning var optaget på ventelisten over projekter for 2003. Såfremt de på ventelisten for 2003 optagne projekter ikke blev gennemført i 2003, bad jeg direktoratet underrette mig herom.

Direktoratet har anført at arresthuset i november 2003 fik en særbevilling på 110.000 kr. til maling af lofter og vægge i vestfløjen. Arresthusets ansøgning om særbevilling på 146.500 kr. til pålægning af linoleum vil indgå i direktoratets prioritering af de vedligeholdelsesprojekter som søges iværksat af direktoratet i perioden 2004-2007.

Direktoratet har yderligere bemærket at den nye flerårsaftale for kriminalforsorgen for perioden 2004-2007 indeholder en række nye initiativer, og at der i forlængelse af flerårsaftalen skal udarbejdes en udmøntningsplan for disse initiativer. Dette arbejde

forventes færdiggjort i løbet af marts 2004. Direktoratet vil først herefter have et overblik over hvilke økonomiske midler der vil være til rådighed til vedligeholdelse af kriminalforsorgens bygningsmasse.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 2.2.1. Almindelige celler

Jeg bad arresthuset om at oplyse om de indsatte kan få opsat gardiner hvis de ønsker det/har et særligt behov for det – fx fordi de (under arbejde i cellerne) generes af dags- eller sollys – eller hvilke andre muligheder de indsatte har for at afhjælpe et sådant problem.

Såfremt den indsatte som under inspektionen havde efterlyst gardiner – eller andre – efter inspektionen havde anmodet om gardiner, bad jeg arresthuset om at oplyse hvilket svar den/de pågældende havde fået på anmodningen.

Arresthuset har oplyst at de indsatte godt kan få gardiner i cellerne. Arresthuset finder det endvidere rimeligt at der ophænges gardiner, men arresthuset mener ikke at husets økonomiske situation gør dette muligt. En indsat har bedt om at få ophængt gardiner. Arresthuset har svaret at det har arresthuset ikke økonomi til for øjeblikket.

Arresthuset har desuden telefonisk over for direktoratet oplyst at arresthuset løbende vil vurdere de økonomiske muligheder for at opsætte gardiner, og har endvidere peget på at der kun har været en enkelt forespørgsel herom.

Arresthuset har endelig telefonisk vedrørende baggrunden for at der ikke er givet tilsagn om indkøb af gardiner i det enkelte tilfælde hvor der er fremsat anmodning herom, oplyst at afslaget er givet idet man ellers måtte forudse at samtlige indsatte ville anmode om at få ophængt gardiner. Arresthuset har videre oplyst at den indsatte der fremsatte anmodningen, ikke længere opholder sig i arresthuset.

Direktoratet har henholdt sig hertil og har supplerende oplyst at indkøb af gardiner som udgangspunkt skal afholdes af arresthusets egen bevilling. Direktoratet har videre henledt arresthusets opmærksomhed på at gardiner skal være imprægneret mod brand.

Jeg har noteret mig det oplyste og går ud fra at opsætning af gardiner indgår i arresthusets overvejelser om ressourceanvendelsen. Jeg går ud fra at arresthuset eventuelt i den forbindelse vil overveje opsætning af gardiner i etaper, fx en fløj ad gangen, hvis det ikke er økonomisk muligt at opsætte gardiner i hele arresthuset på en gang.

Det fremgår af den vedligeholdelsesplan som jeg modtog forud for inspektionen, at arresthuset i oktober 2001 fremsendte oplysning til direktoratet om hvor mange celler der havde det gamle celleinventar. Det drejede sig om 36 celler der trængte til udskiftning af inventar, herunder udskiftning af stålseng. Det fremgår af direktoratets brev af 19. februar 2003 til mig at arresthusets ansøgning om indkøb af celleinventar til 36 celler var medtaget på ventelisten over projekter for 2003. Såfremt projektet ikke blev gennemført i 2003, bad jeg direktoratet underrette mig herom.

Direktoratet har oplyst at arresthuset i 2003 har fået en bevilling på 303.700 kr. til celleinventar til 30 celler. Indkøb af nyt celleinventar til de resterende seks celler vil skulle indgå i arresthusets fremtidige plan for vedligeholdelse.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg beder arresthuset om at oplyse mig om planerne med hensyn til udskiftning af celleinventar til de resterende seks celler.

Jeg henstillede at arresthuset – såfremt dette ikke allerede var sket – gennemgik samtlige celler for beskadigede brandalarmer og foranledigede at brandalarmerne om nødvendigt blev udskiftet eller repareret. Jeg bad arresthuset underrette mig herom.

Arresthuset har oplyst at Siemens har gennemgået samtlige brandmeldere. Der er herefter udskiftet dæksler og fastgjort brandmeldere således at alt nu er optimalt.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Jeg gik ud fra at arresthusets ansøgning om særbevilling til gulvbelægning der var optaget på ventelisten for 2003, omfattede både gulvbelægningen i de 53 celler der har asfaltgulve, og de resterende gangarealer uden linoleum der var nævnt i rapporten under punkt 2.1. Såfremt projektet ikke blev gennemført i 2003, bad jeg direktoratet underrette mig herom.

Direktoratet har henvist til det ovenfor under pkt. 2.1. oplyste. Som anført dette sted vil arresthusets ansøgning om særbevilling til pålægning af linoleum indgå i direktoratets prioritering af vedligeholdelsesprojekter for perioden 2004-2007.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Det er tilladt de indsatte at medbringe egen kaffemaskine på cellen, men arresthuset henstiller til at ikke alle indsatte tilslutter denne i stikket i ydervæggen af hensyn til strømforsyningen, da arresthusets elektriske installationer ikke kan bære de mange brugere. Jeg bad om at arresthuset – i forbindelse med besvarelsen af min anmodning nedenfor under pkt. 6.14. – uddybde oplysningen om anvendelsen af stikkontakterne i ydervæggen samt i denne forbindelse oplyste hvorvidt samtlige indsatte vil kunne tilslutte en kaffemaskine samtidig.

Arresthuset har oplyst at der er for få grupper til stikkontakterne i ydervæggen, og at det er grunden til at alle indsatte på en afdeling ikke samtidig kan tilslutte kaffemaskine og tv. Den renovering af elforsyningen som arresthuset fik foretaget i 2001,

omfattede kun klemmekassen på gangen og strømforsyning til loftslampen. Såfremt der opsættes flere grupper til ydervæggen, vil dette forbedre mulighederne for at anvende flere el-apparater samtidig.

Direktoratet har henholdt sig hertil og har i øvrigt henvist til direktoratets bemærkninger nedenfor under pkt. 6.14.

Jeg har noteret mig det oplyste og henviser ligeledes til pkt. 6.14.

Ad punkt 2.2.2. Observationscelle

Døren til observationscellen som åbner indad, er monteret med tre kraftige hængsler som det ville være muligt at kile en snor eller et stykke stof ned over. Jeg udtalte at hængslerne efter min opfattelse kan udgøre en (vis) fare derved at de gør det muligt at fastgøre genstande som kan anvendes ved selvmord(sforsøg). I tilslutning til mine bemærkninger herom under inspektionen henstillede jeg til arresthuset at træffe fornødne foranstaltninger til sikring af at hængslerne ikke længere kan anvendes til at fastgøre genstande i. Jeg bad om underretning om resultatet af min henstilling.

Arresthuset har telefonisk den 11. februar 2004 til direktoratet oplyst at arresthusets tømrer har set på sagen og vurderet at det ikke er muligt at udbedre problemet med de eksisterende hængsler. Arresthuset vil derfor snarest indhente tilbud på en ny dør.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder arresthuset om at underrette mig når problemet er løst.

Ad punkt 2.3.2. Baderum

Det blev oplyst at arresthuset har problemer med udsugningen fra baderummene, og at det er et problem man har opmærksomhed på og forsøger at finde en løsning på.

Problemerne skyldes at den føler som starter udsugningen, reagerer på temperaturen i rummet og ikke på luftfugtighed.

Jeg anmodede arresthuset om at oplyse hvad der skete med hensyn til planerne om forbedring af udsugningen fra baderummene.

Arresthuset har oplyst at arresthuset arbejder på renovering af det sidste badeværelse på 1. vest. I den forbindelse vil der blive etableret fugtstyret udsugning fra dette badeværelse. Der er i dag mekanisk udsugning, men den er ikke tilstrækkelig.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Med den bemærkning at jeg forstår det oplyste sådan at der herefter vil være fugtstyret udsugning på alle badeværelserne, har jeg noteret mig det oplyste.

Ad punkt 2.3.8. Besøgsrum

Jeg bad arresthuset overveje opsætning af gardiner i rummet (og i det andet besøgsrum).

Arresthuset har den 11. februar 2004 telefonisk over for direktoratet oplyst at der er bestilt gardiner til opsætning i besøgsrummene. Direktoratet har henholdt sig til det af arresthuset oplyste og har oplyst at direktoratet har henledt arresthusets opmærksomhed på at gardiner skal være imprægneret mod brand.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg henviste til mine bemærkninger under inspektionen om at jeg finder det ønskeligt at kondomer, lagner mv. ikke ligger frit fremme på en hylde, men i stedet anbringes (diskret) i et skab, således at kun de der skal bruge disse genstande, konfronteres med

dem. Jeg anmodede om at få oplyst hvad min bemærkning havde givet arresthuset anledning til.

Arresthuset har telefonisk den 11. februar 2004 over for direktoratet oplyst at der nu er bestilt et skab til formålet. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.1. Arbejde

På grund af placeringen af arresthusets sikringscelle er værkstederne lukkede når sikringscellen er i brug. Det sker efter det oplyste under inspektionen 8-10 gange om året og erfaringsmæssigt oftest om eftermiddagen og aftenen. Blandt andet af denne grund fandt arresthuset som nævnt ovenfor under punkt 2.2.3. placeringen af sikringscellen uhensigtsmæssig.

I forbindelse med inspektionen modtog jeg 11 rapporter vedrørende sikringscelleanbringelser der havde fundet sted i løbet af en periode på ca. 2 måneder, jf. pkt. 8.1. Da sikringscellen således umiddelbart ser ud til at anvendes i større omfang end oplyst under inspektionen – og værkstedet derfor må formodes lukket af denne årsag oftere end først antaget – anmodede jeg arresthuset om at oplyse hvor mange sikringscelleanbringelser der i alt var indberettet til Direktoratet for Kriminalforsorgen i de seneste tre år, samt hvor mange gange sikringscellen havde været benyttet i 2003 (frem til afgivelsen af rapporten).

Arresthuset har oplyst at antallet af sikringscelleanbringelser der er indberettet til direktoratet, er som følger:

2000 = 14 anbringelser
2001 = 9 anbringelser
2002 = 39 anbringelser
2003 = 17 anbringelser indtil den 5. december 2003

Vedrørende det højere antal sikringscelleanbringelser i 2002 har arresthuset telefonisk den 11. februar 2004 over for direktoratet oplyst at arresthuset har undersøgt om stigningen kunne henføres til konkrete omstændigheder. Arresthuset har således bl.a. overvejet om stigningen eksempelvis skyldtes en særlig sammensætning af klientellet det pågældende år eller en ændret personalesammensætning. Der har imidlertid ikke kunnet konstateres sådanne konkrete omstændigheder, og det må på denne baggrund antages at det højere antal anbringelser i 2002 er en tilfældighed.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg går ud fra at arresthuset og direktoratet løbende følger udviklingen i antallet af (observations- og) sikringscelleanbringelser, og at antallet indgår i overvejelser om flytning af sikringscellen, jf. inspektionsrapportens pkt. 2.2.3.

Ad punkt 3.3. Fællesskab

Under punktet "Dagsorden" i husordenen hvor tidspunkterne for gårdtur er angivet, fremgår det bl.a. at gårdtur på hverdage foregår kl. 12.30 hvorefter arbejdet genoptages kl. 12.45, efterfulgt af aftensmad kl. 17.00. I weekenden foregår gårdtur kl. 13.00, efterfulgt af aftensmad kl. 17.00. Efter det oplyste under inspektionen afholdes der gårdtur to gange om dagen i sommerhalvåret.

Jeg udtalte at det umiddelbart kunne se ud til at de indsatte alene har adgang til frisk luft et kvarter hver dag, i hvert fald på hverdage, og at det i givet fald er i strid med straffuldbyrdeslovens § 43, stk. 3, hvorefter indsatte har ret til mindst én time i fri luft dagligt (medmindre dette vil være uforeneligt med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn, eller den indsatte er anbragt i sikringscelle). Jeg gik dog ud fra at de indsatte har gårdtur i overensstemmelse med bestemmelsen i straffuldbyrdeslovens § 43, stk. 3, og bad om arresthusets bemærkninger til det som jeg havde anført.

Arresthuset har oplyst at alle indsatte har gårdtur af en times varighed. Når dagsordenen er skrevet som den er, skyldes det at arresthuset undgår at lukke indsatte til gårdtur og indsatte til arbejdskælderer ud på samme tid. Såfremt indsatte fra arbejdskælderer ønsker gårdtur, kommer de først på arbejde når gårdturen er slut. Arresthuset har endvidere anført at såfremt husordenen kan misforstås, vil man drage omsorg for at den bliver rettet.

Direktoratet har oplyst at direktoratet vil anmode arresthuset om at rette husordenen således at den ikke kan misforstås på dette punkt.

Jeg har noteret mig det oplyste og går ud fra at husordenen er blevet eller vil blive ændret i overensstemmelse hermed.

Arresthuset oplyste at gårdtur på grund af strålegårdenes ringe størrelse foregår to og to. Pladsforholdene i strålegårdene udelukker boldspil.

Under inspektionen tilkendegav jeg at det efter min opfattelse ville øge stjernegårdenes anvendelighed hvis hver anden væg blev revet ned således at gårdenes antal reduceredes til fem, og arealet af den enkelte gård blev fordoblet. Også anvendelsen af græsplænen i den sikrede gård burde efter min opfattelse øges så i hvert fald afsonere får mulighed for at have fællesskab under gårdtur, og denne mulighed ikke alene tilkommer selvmødere og indsatte med orlovsordning (som også var tilfældet ved ombudsmandens inspektion i 1976). Stjernegårdene burde efter min opfattelse – i hvert fald i deres nuværende udformning – alene anvendes til indsatte der er isolerede eller af andre grunde ikke har adgang til fællesskab. Jeg bemærkede at jeg er opmærksom på at sikkerheds- og ordensmæssige hensyn, personalenormering, økonomiske forhold samt fredningsbestemmelser kan begrænse mulighederne for at ændre anvendelsen af stjernegårdene og græsplænen, men at gårdtursforholdene som de forefindes og anvendes i dag, efter min opfattelse hverken er tidssvarende eller acceptable for indsatte med adgang til fællesskab.

Jeg henstillede på den baggrund til arresthuset og direktoratet at undersøge mulighederne for en ændring af strålegårdenes indretning samt til arresthuset at søge græsplænen benyttet til afholdelse af gårdtur i videre omfang end oplyst under inspektionen, således at de indsattes adgang til fællesskab under gårdtur gøres (mere) tidssvarende (og i bedre overensstemmelse med det senere i rapporten citerede vedrørende de nugældende fællesskabsregler).

Jeg henviste i øvrigt til mine bemærkninger under punkt 3.4. og bad om underretning om hvad mine henstillinger gav anledning til.

Arresthuset har oplyst at arresthuset bifalder forslaget om ændring af strålegårdene. Arresthuset er imidlertid fredet, og arresthuset ved ikke hvordan fredningsmyndighederne vil stille sig, men det vil kunne undersøges. Arresthuset skønner dog at en ændring vil være bekostelig. Såfremt græsplænen skal anvendes i større omfang end i dag, er det nødvendigt med en øget postbesættelse i forbindelse med afvikling af gårdture af sikkerhedsmæssige årsager. Arresthuset er i øvrigt enig med mig i at det kunne være ønskeligt om græsplænen blev brugt i større omfang.

Direktoratet har henholdt sig til det af arresthuset anførte og har oplyst at direktoratet vil kontakte fredningsmyndighederne når der foreligger en skitse over ændringen, med henblik på en afklaring af hvilke muligheder der er for at ændre på strålegårdene. Projektet vil herefter skulle indgå i direktoratets prioritering af vedligeholdelses- og byggeprojekter.

Vedrørende øget anvendelse af græsplænen til gårdtursformål har direktoratet oplyst at det vil forudsætte væsentlige sikkerhedsmæssige foranstaltninger idet den indvendige mur kun er ca. 3 meter høj. Fra den indvendige mur er det forholdsvis nemt at komme over på den udvendige mur og undvige. Hertil kommer at der skal gennemføres en personaleudvidelse på ca. 1½ årsværk. Direktoratet vil i løbet af flerårsaftalens forløb vurdere om der er de nødvendige ressourcer til at sikre arealet og udvide personalenormeringen.

Jeg tager det oplyste til efterretning og beder om underretning om resultatet af henvendelsen til fredningsmyndighederne og hvad der videre sker vedrørende de to forhold.

Jeg bad direktoratet om at underrette mig om direktoratets godkendelse af Arresthuset i Aalborgs retningslinjer for fællesskab når direktoratet havde foretaget den samlede gennemgang af alle arresthusenes retningslinjer for fællesskab. Jeg bad endvidere om kopi af de endelige retningslinjer for Arresthuset i Aalborg.

Direktoratet har i skrivelse af 29. januar 2004 godkendt arresthusets retningslinjer for fællesskab. Skrivelsen er samme dag sendt i kopi til mig. Heraf fremgår bl.a. at der ikke er mulighed for at etablere yderligere fællesskabsrum da bygningen er fredet, at der kan være op til 15 i fællesskab på værkstedet, at der herudover finder projektbeskæftigelse sted, jf. i øvrigt nedenfor, og at der er fire gangmænd. Det fremgår tillige at der er mulighed for undervisning i fællesskab. Direktoratet anvender et fast skema ved godkendelsen af arresthusenes fællesskabsregler, og i godkendelsen af Arresthuset i Aalborgs fællesskabsregler er rubrikken vedrørende styret fællesskab, jf. fællesskabsbekendtgørelsens § 12, ikke udfyldt. Direktoratet har vedlagt et notat med ideer til et sådan fællesskab.

Jeg går ud fra at arresthuset til stadighed er opmærksom på det som er anført i direktoratets udsendelsesskrivelse af 16. juli 2002, jf. citatet herfra i min endelige rapport, og at arresthuset herved – i det omfang det er foreneligt med ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn – tillader fællesskab i videre omfang end det der fremgår af arresthusets nu godkendte retningslinjer. Jeg går specielt ud fra at arresthuset overvejer mulighederne for styret fællesskab. Jeg henviser til direktoratets liste med ideer til styret fællesskab.

Ad punkt 3.4. Sammenfatning vedrørende arbejde, fritid og fællesskab

Jeg noterede mig arresthusets bemærkninger om sikkerheds- og personalemæssige forhold mv. der kan vanskeliggøre en eventuel udvidelse af arbejdsmuligheder og øvrige aktiviteter i det hele taget. Jeg tilkendegav at jeg imidlertid er af den opfattelse at det (generelt) er vigtigt – særligt i perioder hvor man ikke kan tilbyde de indsatte beskæftigelse – at kompensere for den manglende beskæftigelse og de heraf afledte manglende muligheder for arbejdsfællesskab. Jeg henviste desuden til at de indsatte som ikke kan beskæftiges på værkstederne, er låst inde på cellerne i lange perioder af dagen.

Jeg henstillede derfor til arresthuset at overveje hvilke muligheder der er for at kompensere herfor – især i de perioder hvor arresthuset ikke kan tilbyde de indsatte nogen form for beskæftigelse. Jeg henviste herved til muligheden for øget fællesskab – fx cellefællesskab i løbet af dagen – og udvidelse af tidspunkterne for benyttelse af fritidsaktiviteterne.

Jeg bad om at få oplysning om hvad der skete i anledning af min henstilling.

Arresthuset har oplyst at arresthuset er opmærksom på problemet, men at det er vanskeligt at løse med den nuværende personalenormering. Arresthuset har dog oplyst at der hver formiddag er en funktionær der projektbeskæftiger indsatte og træner indsatte som er læge henvist, i motionsrummet.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Med den bemærkning at jeg går ud fra at arresthuset løbende er opmærksom på mulighederne for (yderligere) compensation for manglende beskæftigelse, tager jeg det oplyste til efterretning.

Ad punkt 3.5. Undervisning

Arresthuset oplyste under inspektionen at ikke alle indsatte der ønsker at deltage i undervisningen, har mulighed herfor, idet arresthuset ikke har et tilstrækkeligt antal timer. Arresthuset oplyste at have korresponderet med direktoratet om behovet for flere undervisningstimer i arresthuset og måske ville få flere timer tildelt i 2004.

Jeg bad direktoratet oplyse hvad der sker/var sket på baggrund af den nævnte korrespondance mellem arresthuset og direktoratet (som jeg ikke havde set).

Direktoratet har oplyst at direktoratet netop havde imødekommet arresthusets ansøgning om flere timer til undervisning. Stillingen som arresthuslærer vil som følge heraf blive opnormeret til en fuldtidsstilling.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad om at blive underrettet om resultatet af direktoratets evaluering af undervisningen i Arresthuset i Aalborg som skete i forbindelse med en generel evaluering af undervisningen i arresthusene.

Direktoratet har oplyst at direktoratet til brug for evalueringen udarbejdede en liste med 11 punkter som en medarbejder fra direktoratet skulle afdække. De væsentligste punkter var undersøgelse af undervisningstilbud, undervisningslokale(r), undervisningsmaterialer, forholdet mellem arbejde og undervisning, aflønning af indsatte der deltager i undervisning, og indkøb af undervisningsmaterialer.

For så vidt angår undervisningen i Arresthuset i Aalborg blev det oplyst at der (den gang) blev undervist 650 timer på årsbasis – svarende til 14-15 timer pr. uge – i dansk og regning/matematik, og hvis det ønskes af indsatte, også i engelsk. Undervisningen foregår som altovervejende hovedregel på basisniveau. Undervisningen foregår i en velindrettet skolestue der også fungerer som bibliotek. De indsatte kan deltage i såvel arbejde som undervisning, og de honoreres for deltagelse i undervis-

ning efter anvisning af læreren. Der er ikke særskilt budget til indkøb af undervisningsmaterialer, men det giver ikke anledning til problemer da læreren kan foretage indkøb i nødvendigt omfang.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad arresthuset om at oplyse hvilke undervisningsmuligheder isolerede indsatte og udlændinge har i arresthuset.

Arresthuset har oplyst at isolerede har samme mulighed for undervisning som øvrige indsatte. Udlændinge der taler engelsk og tysk, deltager i undervisningen ligesom de øvrige indsatte. Arrestforvareren har i øvrigt telefonisk oplyst at der ikke er problemer med udenlandske indsatte der ønsker undervisning. (Jeg går ud fra at det skal forstås sådan at der ikke er problemer med at imødekomme ønsker fra udenlandske indsatte om undervisning).

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4. Lægebetjening mv. (og renssevæske)

Jeg bad arresthuset oplyse hvem der har nøgle til skabet med lægejournaler.

Arresthuset har oplyst at det kun er arresthuslægen og sygeplejersken der har nøgle til skabet. Arresthuset har i øvrigt indskærpet over for sygeplejersken at journalskabet (som ikke var aflåst på inspektionsdagen) skal holdes aflåst. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste, men beder arresthuset om at oplyse hvilke muligheder arresthuset har for at få fat i en journal hvis der er behov for det på tidspunkter

hvor hverken lægen eller sygeplejersken er til stede, fx i forbindelse med vagtlægesøg. Det bemærkes at jeg fra ombudsmandens inspektion af Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm er bekendt med at direktoratet har henholdt sig til en udtalelse fra Københavns Fængsler der mener at kun sundhedspersonalet bør have adgang til lægejournalerne, det være sig papirbaserede eller elektroniske. Københavns Fængsler har dog samtidig oplyst at elektronisk patientjournal (EPJ) i nær fremtid bliver taget i brug, og at Københavns Fængsler i den forbindelse vil sikre at en vagtlæge som måtte ønske det, kan kontakte sundhedspersonalet på Københavns Fængsler der er døgnbemandet, og her af en læge eller sygeplejerske blive orienteret om hvad der måtte være noteret i den elektroniske journal af oplysninger der er relevante for vagtlægens behandling, jf. patientretsstillingslovens § 24 (som omhandler muligheden for – med eller uden patientens samtykke – at videregive oplysninger om patientens helbredsmæssige forhold).

Jeg bad om oplysning om hvorvidt arresthuset modtager kvittering for den restmedicin der afleveres på apoteket, og om restmedicinen afleveres af sygeplejersken eller af en anden af de ansatte.

Arresthuset har oplyst at restmedicinen pakkes af sygeplejersken og forsegles i apotekets kuffert som afhentes af apotekets bud. Der bliver aldrig sendt morfinpræparater retur, da disse indkøbes i meget små mængder og opbruges helt. Såfremt arresthuset kommer i en situation hvor morfinpræparater skal afleveres, vil disse blive afleveret af sygeplejersken der modtager kvittering for medicinen. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Rensevæsken og den tilhørende vejledning er stillet (diskret) op i lægeværelset hvor den indsatte kan forsyne sig, fx under påskud af at ville vejes. Arresthusets ledelse har ikke kendskab til hvor ofte eller hvor meget rensesvæske der hentes af de indsatte,

men efter det oplyste findes der sjældent kanyler i arresthuset. Det fremgår af det ajourførte spørgeskema at ordningen nu fungerer tilfredsstillende. Det fremgår også heraf at indsatte ”kan hente renevæske i forbindelse med besøg i lægeværelset”.

Jeg tilkendegav at jeg forstod det således at de indsatte ved henvendelse til sygeplejersken på alle hverdage kan få fat på renevæske enten ved at de kommer i lægeværelset, eller ved at sygeplejersken kommer med det. Jeg forstod dermed at renevæsken er frit tilgængelig for de indsatte sådan som det forudsættes af direktoratet. Såfremt dette ikke var korrekt, bad jeg arresthuset oplyse mig herom.

Arresthuset har bekræftet at renevæsken er frit tilgængelig for de indsatte, således som det er beskrevet i min rapport. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.1. Forplejning

Arresthuset oplyste under inspektionen at de indsatte ikke har mulighed for at bestille mad udefra. Ledelsen bekræftede en indsats oplysning om at der tidligere havde været en ordning med køb af mad fra et pizzeria som blev administreret af en tidligere købmand. Ledelsen gav under inspektionen udtryk for den opfattelse at en ordning med indkøb af færdiglavet mad udefra ville være for tidskrævende for personalet og indbære for meget administration.

Under den afsluttende samtale foreslog jeg at arresthuset iværksatte en (begrænset) ordning i en prøveperiode hvor der gjordes forsøg med at få mad udefra, således at arresthuset i lighed med andre arresthuse i landet kan tilbyde de indsatte mad udefra. Begrænsningerne kunne fx bestå i en begrænsning i udvalget af mulige indkøb, ligesom hver afdeling kunne have muligheden på skift. Jeg oplyste i den forbindelse at behovet for levering af mad udefra (måske) ikke er så stort i arresthuset sammenlignet med arresthuse der får leveret mad fra Statsfængslet ved Sdr. Omme eller Stats-

fængslet i Jyderup, men at de indsatte under samtaler med mig ofte har givet udtryk for et sådant ønske eller udtrykt tilfredshed med at muligheden fandtes.

Jeg bad om at få oplyst hvad mit forslag havde givet anledning til.

Arresthuset har oplyst at arresthuset har opnået en aftale med arresthusets købmand, der via en slagter kan medbringe følgende madvarer til de indsatte der ønsker det: Stjerneskud, lasagne, burgere, frikadeller og kartoffelsalat, fiskefileter og smørrebrød. Denne ordning har fungeret tilfredsstillende i ca. et halvt år. Der kan bestilles til levering hver mandag og torsdag. Samtlige afdelinger i arresthuset er omfattet af ordningen.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste. For en ordens skyld henviser jeg til Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære nr. 127 af 13. november 2003 om forplejning af indsatte som ikke er omfattet af selvforplejningsordningen i fængslerne og arresthusene. Af cirkulærets § 6, stk. 1, fremgår det at indsatte i arresthusene skal have mulighed for med jævne mellemrum gennem arresthuset at købe mad uden for institutionen.

Ad punkt 6.4. Vaskemaskiner og køleskabe

Flere af de indsatte jeg talte med under inspektionen, efterlyste en vaskemaskine og en tørretumbler (eller et tørrerum) pr. afdeling i arresthuset – eller som det mindste en vaskemaskine og en tørretumbler i arresthuset som helhed. En af de indsatte foreslog at der kunne opstilles vaskesøjle(r) i et lille baderum som jeg omtalte under punkt 2.3.2. i rapporten.

Under inspektionen blev de indsattes vaskemuligheder drøftet. Ledelsen oplyste at vaskemulighederne for de indsatte ofte drøftes i arresthuset, og at arresthuset er positivt indstillede over for indkøb af vaskemaskine(r) og tørretumbler(e). Ledelsen var enig med mig i at det er uacceptabelt at henvise de indsatte til at vaske deres tøj i en

spand, men oplyste at det er problematisk at finde plads til en eller flere vaskesøjler i arresthuset.

Jeg fremførte under den afsluttende samtale at arresthuset bør kunne finde plads til opstilling af en eller flere vaskesøjler hvor de indsatte kan få vasket/vaske deres tøj. Jeg gik ud fra at arresthuset efter inspektionen (på ny) havde overvejet hvor en eller flere vaskesøjler kunne opstilles, og jeg bad arresthuset oplyse hvad overvejelserne havde ført til.

Arresthuset har oplyst at arresthuset er i gang med fra diverse håndværkere at indhente tilbud på etablering af et vaskeri i et uudnyttet rum i arresthuset. Når alle tilbuddene er indhentet, vil sagen blive rejst over for direktoratet. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om underretning om hvad der videre sker i sagen.

Ad punkt 6.5. Besøg og telefonsamtaler

Det fremgik af arresthusets husorden at der er mulighed for at bestille et ekstra besøg af en times varighed pr. uge såfremt pladsforholdene tillader det. Det ekstra besøg skal bestilles i samme tidsrum som "ordinære" besøg og afvikles samme dag. Et eventuelt ekstra besøg kan afvikles i forlængelse af det ordinære forudbestilte besøg.

Idet husordenen ikke var helt klar på dette punkt, bad jeg arresthuset oplyse om et ekstra besøg skal afholdes samme dag som det er bestilt, eller samme dag som et ordinært forudbestilt besøg.

Arresthuset har oplyst at et ekstra besøg normalt skal afholdes samme dag som det er bestilt. Hvis den indsatte på dagen hvor han har et forudbestilt besøg, får adgang til et ekstra besøg, har han mulighed for at afvikle det ekstra besøg i forlængelse af det

ordinære besøg såfremt pladsforholdene tillader det. Arresthuset har præciseret husordenen på dette punkt.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste og at husordenen er præciseret.

Om telefonering fremgår det bl.a. af husordenen at der "ikke er adgang til private samtaler, kun til politiet eller din forsvarer i den aktuelle sag". Herefter fremgår det at afsonere har ret til en ugentlig samtale af ca. 5 minutters varighed. Jeg gik ud fra at det første refererer til varetægtsfængslede, og hens tillede til at dette præciseres i husordenen, herunder i hvilket omfang dette gælder for alle varetægtsfængslede (med og uden besøgs- og/eller brevkontrol).

Under den afsluttende samtale gav jeg udtryk for at arresthusets telefonordning med adgang for afsonere til at telefonere 5 minutter pr. uge umiddelbart forekom mig noget restriktiv henset til telefonbekendtgørelsens udgangspunkt – uanset muligheden for et ekstra ugentligt opkald. Ledelsen oplyste at de 5 minutter skulle sikre at så mange indsatte (afsonere) som muligt fik lejlighed til at ringe.

En af de indsatte jeg talte med under inspektionen, oplyste at han havde fået at vide at han kunne ringe til en ven hvis denne havde en besøgstilladelse. Der opstod under inspektionen tvivl om i hvilket omfang et sådant krav bliver stillet i arresthuset.

Jeg anmodede arresthuset om at uddybe oplysningerne om varetægtsarrestanternes mulighed for at telefonere.

Inden jeg foretog mig mere, bad jeg desuden om direktoratets bemærkninger til arresthusets telefonordning – herunder til et eventuelt krav fra arresthuset om besøgstilladelse som forudsætning for tilladelse til opringing til den pågældende ven.

Arresthuset har oplyst at varetægtsarrestanter har mulighed for at telefonere med deres forsvarer og offentlige myndigheder, jf. telefonbekendtgørelsen.

Arresthuset har – dels i udtalelsen af 23. december 2003, dels telefonisk over for direktoratet – endvidere oplyst at afsonere har ret til 1-2 telefonsamtaler om ugen, og at de som udgangspunkt må have en varighed på ca. 5 minutter, men at varigheden efter omstændighederne kan forlænges. Arresthuset har oplyst at arresthuset vil rette husordenen i overensstemmelse hermed.

Endelig har arresthuset – dels i udtalelsen af 23. december 2003, dels telefonisk – oplyst at arresthuset ikke har begrænsninger med hensyn til afsoneres telefonering idet der kan telefoneres til alle der er godkendt efter kontrol i kriminalregisteret. Arresthuset har i den forbindelse oplyst at der ikke er regler om at der skal foreligge besøgstilladelse til en person for at der gives tilladelse til at foretage opringning til pågældende.

Direktoratet har oplyst at direktoratet har henledt arresthusets opmærksomhed på at reglerne om varetægtsarrestanters adgang til at telefonere nu findes i varetægtsbekendtgørelsens kapitel 22. Videre har direktoratet gjort arresthuset opmærksom på at varetægtsarrestanter efter varetægtsbekendtgørelsens § 75, stk. 1-3, som udgangspunkt må brevveksle, men at de hvis det er praktisk muligt, og der ikke i øvrigt er nedlagt forbud efter stk. 2 eller 3 (om henholdsvis politiets adgang til af hensyn til efterforskningen at modsætte sig arrestanters telefonsamtaler og institutionens adgang til af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn at nægte arrestanter adgang til at føre telefonsamtaler), kan gives tilladelse til at telefonere.

Direktoratet vil bede arresthuset om at tilrette husordenen i overensstemmelse med reglerne i varetægtsbekendtgørelsens kap. 22 og har i øvrigt henholdt sig til det af arresthuset anførte.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om en kopi af det pågældende afsnit i husordenen når det er præciseret.

Ad punkt 6.6. Talsmandsordning

Jeg bad arresthuset oplyse om der er etableret en suppleantordning så suppleanten(/-erne) kan træde til såfremt en indsat der er valgt til talsmand (den første onsdag i et kvartal), umiddelbart herefter overflyttes til afsoning i fængsel eller et andet arresthus eller løslades, således at der ikke herefter går et helt kvartal inden de indsatte igen har mulighed for at lade sig repræsentere af en talsmand.

Arresthuset har oplyst at arresthuset er opmærksom på problemet, og at der fremover også vil blive valgt suppleant til talsmandsposten. Dette fremgår nu af den reviderede husorden. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.7. Avishold

Jeg bad arresthuset om at oplyse om de indsatte nu har adgang til gratis avis – ud over det ene eksemplar af Nordjyske Stiftstidende.

Arresthuset har oplyst at der fra den 22. januar 2004 er etableret en ordning hvorefter flere eksemplarer af Kristeligt Dagblad dagligt leveres til arresthuset og stilles gratis til rådighed for de indsatte.

Direktoratet har udtalt at direktoratet, da arresthuset nu stiller en avis gratis til rådighed for de indsatte, og bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 1, dermed er iagttaget, ikke har yderligere at bemærke til dette punkt.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Idet jeg citerede direktoratets udtalelse i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Hillerød vedrørende bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 3, bad

jeg arresthuset oplyse hvad udtalelsen gav anledning til i relation til Arresthuset i Aalborgs administration af denne regel.

Arresthuset har oplyst at arresthuset ikke har økonomisk mulighed for at efterkomme ønsket om udenlandske aviser på nuværende tidspunkt. Arresthuset er åbent over for en drøftelse med Aalborg Bibliotek med hensyn til levering af udenlandske aviser på hovedsprogene. Denne henvendelse vil blive foretaget i starten af 2004. Arresthuset gør opmærksom på at det ikke primært er aviser på engelsk, fransk og tysk der er et problem, men snarere aviser på arabisk og tyrkisk.

Arresthuset har efterfølgende over for direktoratet oplyst at arresthuset snarest vil forsøge at få et møde i stand med biblioteket med henblik på en generel drøftelse af bibliotekets servicering af arresthuset. Herunder vil man drøfte muligheden for levering af udenlandske aviser.

Direktoratet har udtalt at direktoratet tager til efterretning at arresthuset i stedet for at abonnere på udenlandske aviser forsøger at etablere en ordning med det lokale bibliotek om levering af aviser på hovedsprogene. Direktoratet har anmodet arresthuset om en orientering om resultatet af mødet med biblioteket.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om underretning om hvad der videre sker vedrørende dette spørgsmål.

I arresthusets bibliotek findes et (meget) lille udvalg af bogtitler på fremmedsprog – de fleste på engelsk, men biblioteket kan skaffe flere titler hvis de indsatte udtrykker ønske herom.

Jeg anmodede arresthuset om oplysning om hvorvidt det (ovenfor) anførte gav arresthuset anledning til en anden ordning med biblioteket.

Arresthuset har oplyst at den til arresthuset knyttede lærer ikke er tilfreds med omfanget og udvalget af de bøger som biblioteket leverer til arresthuset. Dette er hovedårsagen til at arresthuset snarest ønsker at holde et møde med biblioteket om biblioteksaftalen.

Direktoratet har henvist til bemærkningerne til det foregående punkt.

Da spørgsmålet om levering af bøger også vil blive behandlet på mødet med biblioteket, og jeg går ud fra at det også vil omfatte bøger på fremmedsprog, henviser jeg til min anmodning om underretning ovenfor som således også omfatter spørgsmålet om arresthusets ordning med hensyn til bøger på fremmedsprog.

Ad punkt 6.12. Information af de indsatte

Jeg orienterede arresthuset om at jeg i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Sønderborg havde rejst spørgsmålet om oversættelse af husordenen over for direktoratet, og at jeg ville vende tilbage til dette spørgsmål for så vidt angår Arresthuset i Aalborg når jeg havde taget stilling til svaret fra direktoratet i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Sønderborg.

Som det er arresthuset bekendt, har direktoratet i skrivelse af 17. december 2003 henstillet til samtlige kriminalforsorgens institutioner at oversættelse af den gældende husorden indgår i institutionernes overvejelser i forbindelse med planlægningen af den fremtidige ressourceanvendelse. Det fremgår af brevet at det er direktoratets opfattelse at husordenen bør oversættes til engelsk selv om det for den enkelte institution kan forekomme ressourcekrævende. I en opfølgning i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Sønderborg har jeg noteret mig det oplyste.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse hvad direktoratets henstilling har givet arresthuset anledning til.

Jeg bad arresthuset om at oplyse om arresthuset har overvejet at udarbejde en modtagelsesmappe eller andet skriftligt informationsmateriale til de indsatte.

Arresthuset har oplyst at arresthuset har fremlagt husordenen på samtlige celler. Derudover gennemgås de daglige rutiner i forbindelse med indsættelsessamtalen. Arresthuset har ikke overvejet at udarbejde en modtagelsesmappe.

Direktoratet har udtalt at direktoratet ikke har bemærkninger hertil. Direktoratet går i øvrigt ud fra at alle indsatte også får de generelle vejledninger om henholdsvis varetægtsfængslede og afsonere.

Jeg har noteret mig det oplyste. Da husordenen ligger på cellerne, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Jeg bad om at modtage en kopi af arresthusets husorden efter næste revision.

Arresthuset har vedlagt den reviderede husorden som bilag 3. Det fremgår ikke af husordenen hvornår den er revideret.

Jeg anser det for hensigtsmæssigt at husordenen angiver udstedelsestidspunkt så det fremgår om der er tale om den gældende husorden. Jeg går ud fra at arresthuset vil indføre dette ved næste revision af husordenen.

Ad punkt 6.14. El-installationer mv.

Jeg tilkendegav at jeg stod noget uforstående over for at el-installationerne, herunder installationen af den nye strømforsyning til samtlige celler i 2001 som der er oplyst om i det ajourførte spørgeskema, ikke muliggør at alle indsatte råder over en kaffemaskine (eller el-kedel). Jeg bad arresthuset oplyse nærmere om disse umiddelbart uoverensstemmende oplysninger vedrørende arresthusets strømforsyning.

Arresthuset har henvist til besvarelsen under pkt. 2.2.1. Her har arresthuset oplyst at samtlige indsatte på en afdeling ikke samtidig kan tilslutte kaffemaskine og tv, og at det skyldes at der er for få grupper til stikkontakterne i ydervæggen. Den renovering af elforsyningen som arresthuset fik foretaget i 2001, omfattede kun klemmekassen på gangen og strømforsyningen til loftslampen. Såfremt der opsættes flere grupper til ydervæggen, vil dette forbedre mulighederne for at anvende flere elektriske apparater samtidig.

Direktoratet har henholdt sig hertil med bemærkning om at direktoratet er opmærksom på det af mig nævnte problem med elinstallationernes kapacitet på cellerne. En eventuel ansøgning fra arresthuset vedrørende etablering af flere grupper vil skulle indgå i direktoratets prioritering af de samlede midler til anlægs- og vedligeholdelsesarbejder i kriminalforsorgens institutioner.

Jeg har noteret mig det oplyste og går ud fra at arresthuset vil overveje at indgive en sådan ansøgning, jf. også det jeg anførte i rapporten om at jeg finder det ønskeligt om el-installationerne på et (evt. fremtidigt) tidspunkt (hvor de økonomiske forhold tillader dette) bringes på et mere nutidigt niveau, således at de indsatte har mulighed for at have almindelige elektriske apparater til rådighed på cellerne.

Jeg bad arresthuset om at oplyse om arresthuset – ud over de i husordenen angivne begrænsninger for hvad de indsatte må medtage – har fastsat nærmere regler efter bekendtgørelsens § 3. I bekræftende fald bad jeg arresthuset om at sende mig et eksemplar af disse regler.

Arresthuset har oplyst at arresthuset ikke har fastsat nærmere regler ud over de i husordenen under punkt 28 nævnte hvoraf det fremgår hvilke genstande der ikke udleveres.

Direktoratet har oplyst at direktoratet over for arresthuset har tilkendegivet at husordenen bør revideres således at den indeholder retningslinjer om de i vejledning nr. 75 af 16. maj 2001 nævnte genstande, jf. punkt 8 i vejledningen.

Jeg har noteret mig det oplyste og går ud fra at arresthuset snarest vil revidere husordenen i overensstemmelse hermed.

Da de radioer arresthuset udlejer til de indsatte, ikke indeholder cd- eller kassetteafspiller således at de kan anvendes til gengivelse af musik efter den indsatte eget valg, bad jeg – i lyset af det anførte i vejledningens pkt. 8 om at cd-afspillere og båndoptagere uden mikrofon normalt bør kunne udleveres – arresthuset om at overveje at udskifte radioerne til radioer som indeholder cd- eller kassetteafspiller, og at underrette mig om resultatet af overvejelserne. Jeg bemærkede i den forbindelse at jeg er bekendt med at direktoratet i konkrete tilfælde har pålagt arresthuse at indkøbe radioer med cd-afspillere med henblik på udlejning til de indsatte.

Arresthuset har oplyst at når økonomien tillader det, vil der blive indkøbt transistorradioer med cd-afspillere til udlån til de indsatte. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Med den bemærkning at jeg går ud fra at indkøb af de nævnte radioer vil blive prioriteret i overensstemmelse med det anførte, har jeg noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.16. Personalnormering

Arresthuset oplyste under inspektionen at arresthuset er dårligere bemandet end andre arresthuse af sammenlignelig størrelse hvilket ikke undgår at have indflydelse på forholdene for de indsatte. Arresthuset havde korresponderet med direktoratet herom, og efter anmodning sendte arresthuset mig kopi af arresthusets korrespondance med direktoratet. Jeg bad i rapporten om inspektionen om direktoratets bemærkninger til det oplyste om forskellen i antallet af personaletimer mellem Arresthuset i Aalborg og Arresthuset i Århus.

Direktoratet har oplyst at arresthuset i Århus har en tilknyttet transportafdeling, hvilket ikke er tilfældet i Arresthuset i Aalborg. Herudover er der i Arresthuset i Århus gennemført en mindre personalemæssig udvidelse i forbindelse med en gidseltagning af personalet.

Jeg har noteret mig det oplyste, men går ud fra at behovet for udvidelse af personalenormeringen løbende overvejes ud fra de aktuelle behov.

Ad punkt 6.17. Anmodningssedler

En af de indsatte jeg talte med under inspektionen, oplyste at det var hans indtryk at arresthusets personale ikke altid reagerer på anmodningssedler fra de indsatte med mindre anmodningssedlerne er stilet direkte til en overvagtimester. Idet spørgsmålet ikke blev gjort til genstand for drøftelse under inspektionen, bad jeg om arresthusets bemærkninger til det som den indsatte havde anført.

Arresthuset har oplyst at det ikke er arresthusets opfattelse at personalet ikke reagerer på anmodningssedler. Der bliver afleveret sedler til henholdsvis lærer, læge, sygeplejerske, præst, værkmeister, overvagtimester og arrestforvarer. Alle sedler bliver besvaret snarest efter modtagelsen.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

På baggrund af det oplyste foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad punkt 8. Rapportgennemgang

Direktoratet har afslutningsvis anført følgende:

”Vedrørende kvaliteten af sagsbehandlingen/rapportmaterialet

Ombudsmandens gennemgang af rapporterne viser, at der er behov for en generel forbedring af sagsbehandlingen/ rapportmaterialet.

Dette gælder især på områderne disciplinærstraf og anbringelse i observationscelle og sikringscelle. Særligt kan nævnes sagerne, hvor der er foretaget konfiskation hos varetægtsarrestanter uden konfiskationserklæring, to sager med anbringelse i sikringscelle i mere end 24 timer uden indberetning til direktoratet og den omstændighed, at der i ingen af sagerne om sikringscelleanbringelse er angivet begrundelse for fikseringen.

Direktoratet har på denne baggrund bedt arresthuset oplyse, på hvilken måde arresthuset vil sikre den tiltrængte forbedring af sagsbehandlingen/rapportmaterialet.”

Jeg har noteret mig det anførte og beder om underretning om arresthusets svar til direktoratet i den anledning.

Ad punkt 8.1.2. Retsgrundlag (sikringscelleanbringelse)

Jeg orienterede arresthuset om at ombudsmanden i forbindelse med inspektionen af Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm havde anmodet Direktoratet for Kriminalforsorgen om at oplyse hvorvidt det er korrekt forstået at der efter indførelsen af klientsystemet ikke længere skal anvendes særskilt skema til brug for noteringer om tilsyn med observationscelleanbragte, jf. § 17 i bekendtgørelse nr. 574 af 5. juli 2002 om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle mv. i fængsler og arresthuse, men at sådanne noteringer kan ske i klientsystemet på den hertil indrettede særlige elektroniske blanket under punktet ”Observationer”. I forlængelse heraf udtalte jeg at jeg gik ud fra at det samme gør sig gældende for så vidt angår anbringelser i sikringscelle, således at der med brugen af klientsystemet ikke længere skal anvendes særskilt skema til brug for noteringer om tilsyn med sikringscelleanbragte, jf. bekendtgørelsens § 14, stk. 1, men at sådanne noteringer kan ske i klientsystemet på den hertil indrettede særlige elektroniske blanket under punktet ”Observationer”. På linje med anmodningen i forbindelse med inspektionen af Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm anmodede jeg – for god ordens skyld – Direktoratet for Kriminalforsorgen om at oplyse hvorvidt dette er korrekt forstået, også for så vidt angår sikringscelleanbringelser.

Direktoratet har oplyst at det er korrekt forstået. (I sagen vedrørende inspektionen af Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm bekræftede direktoratet tillige ombudsmandens forståelse med hensyn til noteringer om tilsyn ved observationscelleanbringelser).

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 8.1.3. Betingelser

I sagen vedrørende direktoratets inspektion af Arresthuset i Århus som jeg har modtaget orientering om fra direktoratet, oplyste direktoratet at sikringscelleblanketten i forbindelse med en kommende revision vil blive rettet således at der stemples hjemmelsbestemmelse på udskriften. Jeg bad om underretning når denne revision er foretaget.

Direktoratet har oplyst at tilretningen af blanketten forventes at ske inden den 1. april 2004, og at jeg vil blive underrettet herom. Jeg har endnu ikke modtaget en sådan underretning.

Jeg afventer således denne underretning.

Ad punkt 8.1.5. Magtanvendelse

Det fremgik af § 5 i det tidligere gældende magtanvendelsescirkulære at der ikke skulle udfærdiges særskilt rapport om magtanvendelse hvis der var tale om magtanvendelse i forbindelse med sikrings- eller observationscelleanbringelse. Da en sådan bestemmelse ikke ses medtaget i de nugældende regler, anmodede jeg direktoratet om at oplyse hvorvidt der i tilfælde hvor der anvendes magt i forbindelse med en sikrings- eller en observationscelleanbringelse, ud over henholdsvis sikrings- og observationscellerapporten skal udarbejdes en selvstændig rapport om magtanvendelsen efter bestemmelsen i magtanvendelsesbekendtgørelsens § 7.

Direktoratet har oplyst at der i sådanne tilfælde ikke skal udfærdiges selvstændig rapport om magtanvendelsen. Derimod skal der gøres notat om magtanvendelsen på fanebladet ”magtanvendelse” i sikringscellerapporten/observationscellerapporten.

Med den bemærkning at jeg går ud fra at direktoratet vil overveje en præcisering heraf i forbindelse med en kommende revision af magtanvendelsesbekendtgørelsen, har jeg noteret mig det oplyste.

Ad punkt 8.1.6. Kompetence mv.

Jeg bad arresthuset om oplysning om hvorvidt der er fastsat interne kompetenceregler, herunder regler vedrørende underretning og andre procedureregler for anbringelser i sikringscelle. I bekræftende fald bad jeg om at kopi heraf sendes til mig.

Arresthuset har vedlagt interne regler som bærer overskriften ”Sikrings- eller Observationscelle”. Reglerne er ikke dateret, men da det blandt andet er anført at der skal udfyldes rapport i klientsystemet, må reglerne være udfærdiget efter at arresthuset begyndte at anvende dette system. Det fremgår i øvrigt af arresthusets udtalelse at arresthuset ikke straks ved indførelsen af klientsystemet anvendte dette, men ændrede praksis i 2003 således at alle notater ved anbringelse i observations- og sikringscelle nu bliver ført direkte i klientsystemet. Der er regler om bl.a. kompetence og underretning, herunder underretning af læge/lægevagt, om efterfølgende noteringer af observationer i klientsystemet og om anvendelse af fast vagt.

Jeg har noteret mig at der er fastsat interne regler om anbringelse i sikrings- og observationscelle. Jeg går ud fra at arresthuset vil overveje at angive udstedelsestidspunktet for reglerne. Jeg henviser i øvrigt til pkt. 8.1.9. nedenfor.

Ad punkt 8.1.7. Undersøgelse for genstande mv.

Jeg nævnte at direktoratet i brev af 25. april 2003 i sagen vedrørende direktoratets inspektion af Arresthuset i Århus havde orienteret arresthuset om at sikringscelle-

blanketten i forbindelse med en kommende revision (bl.a.) ville blive tilføjet en rubrik til afkrydsning af om den indsatte er tilbudt undertrøje, underbenklæder og tæppe.

Jeg bad om underretning når denne revision var foretaget. Jeg bemærkede at jeg gik ud fra at denne revision samtidig ville omfatte indførelsen af et felt til afkrydsning af om der er foretaget undersøgelse af den indsattes person efter bekendtgørelsens § 6, stk. 2. For god ordens skyld bad jeg om at direktoratet underrettede mig herom.

Direktoratet har oplyst at blanketten vil blive ændret således at der bliver et felt til markering af *at* undersøgelse er foretaget, og et felt hvor det kan afkrydses *om* der er foretaget omklædning. Hvis der svares nej til det sidste spørgsmål, vil rapportskriveren blive bedt om at skrive en begrundelse herfor.

Direktoratet har i øvrigt oplyst at det efter nærmere overvejelse er besluttet ikke at tilføje en rubrik til afkrydsning af om den indsatte er tilbudt undertrøje, underbenklæder og tæppe. Det skyldes at tilbuddet herom er en naturlig del af selve omklædningen, jf. vejledningens punkt 7.

Jeg har noteret mig det oplyste og afventer som nævnt under pkt. 8.1.3. underretning når revisionen af blanketten har fundet sted.

Jeg gik ud fra at der i alle de konkrete tilfælde som min gennemgang omfattede, var foretaget en undersøgelse af hvilke genstande den indsatte havde i sin besiddelse på sin person i overensstemmelse med sikringsmiddelbekendtgørelsens § 6, stk. 2. Jeg bad arresthuset oplyse hvorvidt der var sket omklædning i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 6, stk. 2, og pkt. 7 i vejledningen.

Arresthuset har oplyst, at der er sket omklædning i overensstemmelse med reglerne herom. Arresthuset har beklaget at dette ikke er noteret på blanketten.

Direktoratet har oplyst at direktoratet har noteret sig dette og går ud fra at arresthuset for fremtiden vil være opmærksom på at det skal fremgå af blanketten hvorvidt der er foretaget omklædning. Direktoratet har meddelt arresthuset dette.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 8.1.8. Fiksering

Da arresthuset havde anvendt fiksering i samtlige tilfælde, og da der ikke fremgår konkrete begrundelser for beslutningerne om fiksering, bad jeg arresthuset om en udtalelse om hvorvidt der i alle tilfælde var foretaget en konkret vurdering af om fiksering var nødvendig.

Ligeledes bad jeg arresthuset om en udtalelse om hvorvidt der (altid) foretages en konkret vurdering af fikseringens omfang således at fastspænding med alle (flere) fikseringsmidler ikke sker hvis det må anses for et uforholdsmæssigt indgreb.

Arresthuset har oplyst at der i alle tilfælde foretages en konkret vurdering af om det er nødvendigt at anvende fiksering, samt i hvilket omfang fiksering skal ske.

Direktoratet har oplyst at direktoratet har meddelt arresthuset at det er beklageligt at begrundelse for at fiksering har været nødvendig, herunder omfanget af fikseringen, ikke er anført i det enkelte tilfælde. Direktoratet går ud fra at arresthuset for fremtiden vil være opmærksom herpå.

Da arresthuset har anført at der i alle tilfælde foretages en konkret vurdering af om det er nødvendigt at anvende fiksering, og om i hvilket omfang fiksering skal ske, lægger jeg til grund at der er foretaget en sådan vurdering i alle de konkrete tilfælde som er omfattet af min undersøgelse. Jeg er enig i at det er beklageligt at der ikke er gjort notat om begrundelsen for at der er anvendt fiksering, og for fikseringens omfang. Jeg har noteret mig at direktoratet har gjort arresthuset bekendt med direktoratets opfattelse.

Jeg bad arresthuset oplyse om der i 2 tilfælde hvor anbringelsen og fikseringen varede mere end 24 timer (anbringelser den 11. december 2002 og 28. december 2002), var sket indberetning til direktoratet, jf. bekendtgørelsens § 14, stk. 3.

Arresthuset har beklaget at der ikke er foretaget indberetning i de nævnte 2 tilfælde, og har oplyst at arresthuset for fremtiden vil være opmærksomt på indberetning når anbringelsen varer mere end 24 timer.

Direktoratet har noteret sig at arresthuset har beklaget at der ikke er sket indberetning til direktoratet i de 2 tilfælde. Direktoratet har oplyst at direktoratet har anmodet arresthuset om at foretage de manglende indberetninger snarest.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at arresthuset vil være opmærksom på fremover at foretage indberetning ved anbringelser der varer mere end 24 timer.

Ad punkt 8.1.9. Lægetilkald og lægetilsyn

For så vidt angår en anbringelse den 27. december 2002 hvor der ikke er gjort notat om tidspunktet for lægetilkald, men hvor det fremgår at tilkaldet først kunne finde sted kl. 16.00 samme dag, bad jeg arresthuset og direktoratet oplyse hvilke muligheder arresthuset har for at foretage lægetilkald i situationer hvor arresthuslægen ikke er til stede (og ikke kan tilkaldes), og hvor det endnu ikke er muligt at kontakte vagtlægen, herunder hvorvidt arresthuset har indgået aftaler med andre læger i lokalområdet vedrørende tilsyn med sikringscelleanbragte. Såfremt arresthuset ikke har andre muligheder end at afvente vagtlægen (kl. 16), bad jeg om direktoratets bemærkninger til hvad dette gav anledning til.

Direktoratet har oplyst at arresthuset telefonisk over for direktoratet har oplyst at arresthuslægen ikke har egen sekretær. Det forekommer derfor at hun slår telefonsvarer til uden for den almindelige telefontid når hun afholder konsultation i egen praksis. Arresthuslægen aflytter imidlertid jævnligt sin telefonsvarer, og det giver normalt

ikke anledning til vanskeligheder når arresthuset ønsker at komme i kontakt med hende.

Arresthuset har desuden oplyst at arresthuset har indgået en aftale med to af byens øvrige læger om at disse kan kontaktes i akutte tilfælde hvor arresthuslægen ikke er til stede eller ikke kan kontaktes. Arrestforvareren har telefonisk over for direktoratet oplyst at personalet i så fald gennem de pågældende lægers sekretærer anmoder om lægetilsyn til en sikringscelleanbragt.

Direktoratet har oplyst at direktoratet telefonisk over for arrestforvareren har påpeget at personalet ikke blot gennem sekretæren, men ved personlig kontakt med den læge der tilkaldes, bør sikre sig at lægen er fuldt orienteret om den indsattes aktuelle tilstand, således at lægen straks kan tage stilling til om, og i givet fald hvornår, lægetilsyn bør finde sted.

Jeg har noteret mig det oplyste og henviser til det straks nedenfor anførte om indførelse af oplysning om aftalen med de to øvrige læger i de interne regler om anbringelse i sikrings- og observationscelle.

Hvis min anmodning vedrørende lokale retningslinjer blev besvaret benægtende, bad jeg direktoratet overveje om 2 tilfælde hvor lægetilsynet fandt sted efter henholdsvis 2 timer og 30 minutter og 5 timer og 45 minutter, gav direktoratet anledning til bemærkninger. Jeg bad i så fald om underretning om disse overvejelser.

Direktoratet har henvist til den vedlagte kopi af de retningslinjer som arresthuset har udarbejdet, og har herefter anført følgende:

”... Det er ikke udtrykkeligt fremhævet, at lægetilkald er det første, der skal foretages, efter at fikseringen er gennemført, ligesom det ej heller fremgår, at personalet skal give lægen faktiske oplysninger om den indsattes tilstand.

Direktoratet har henstillet til arresthuset, at det i retningslinierne om sikringscelle mv. bliver tydeliggjort, at tilkald af læge er det første, der skal foretages, efter at fikseringen er gennemført, jf. punkt 5, andet afsnit i vejledning om anvendelse af sikringsmidler i arresthusene. Direktoratet har ligeledes henstillet til arresthuset at anføre i retningslinierne, at personalet i forbindelse med tilkaldet skal give lægen de faktiske oplysninger om den indsatte tilstand, jf. punkt 5, tredje afsnit i vejledningen.

Endelig har direktoratet foreslået arresthuset at notere navne og telefonnumre i retningslinierne for sikringscelleanbringelse på de to af byens læger, som må kontaktes i akutte situationer. Arresthuset har oplyst, at man vil forhøre sig hos lægerne, om de vil være indforstået hermed.”

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om underretning om hvad der videre sker i anledning af direktoratets henstillinger og forslag.

Ad punkt 8.1.10. Fast vagt

Jeg bad arresthuset om en udtalelse om hvorvidt der i sagerne om sikringscelleanbringelse i overensstemmelse med de i rapporten gengivne regler udpeges en ansvarlig fast vagt, og i givet fald om der noget sted gøres notat herom.

Arresthuset har oplyst at der udpeges en fast vagt. Der er tilkaldevagt i weekenden og i tidsrummet 22.00-06.00. Det forekommer at den faste vagt bliver afløst i forbindelse med toiletbesøg og frokost. Der sker endvidere afløsning ved vagtskifte. Arresthuset har endvidere oplyst at arresthuset bestræber sig på ikke at udpege en fast vagt der har været med ved anbringelsen.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig at der udpeges en fast vagt – hvilket også fremgår af de interne regler hvori det er anført at der skal være en fast vagt ved sikringscelleanbringelse med fiksering, og at den funktionær der har rådighedsvagten hjemme, straks skal tilkaldes i sådanne tilfælde.

Da arresthuset ikke har besvaret mit spørgsmål om hvorvidt der gøres notat om udpegning af fast vagt, gentager jeg mit spørgsmål herom.

Ad punkt 8.1.11. Ophør og varighed af anbringelse og fiksering

Jeg anmodede arresthuset om en udtalelse om udstrækningen af en sikringscelleanbringelse og fiksering den 11. december 2002 som blev foretaget for at hindre selvmord eller selvbeskadigelse. Af notaterne i sagen fremgår det at den indsatte fra og med tilsyn kl. 10.00 (den 12. december 2002) til den pågældende kl. 15.05 blev udtaget af sikringscellen, var rolig. Herudover er der enkelte notater om at den pågældende blev tilset af læge og bl.a. fik noget at spise. Anbringelsen havde en varighed af 19 timer og 45 minutter, og jeg gik ud fra at den pågældende under hele anbringelsen var fikseret.

Arresthuset har oplyst at den indsatte havde forbindinger på efter at have skåret sig i begge arme. Indtil kl. 09.30 havde han været meget urolig. Arresthuset vurderede at (anbringelsen og) fikseringen indtil udtagelsen kl. 15.05 fortsat måtte anses for påkrævet for at undgå (flere) skader på forbindingerne.

Direktoratet har udtalt at direktoratet på den baggrund ikke mener at der er fuldt tilstrækkeligt grundlag for at kritisere at anbringelsen og fikseringen først ophørte kl. 15.05.

Jeg har noteret mig det oplyste som ikke giver mig anledning til at foretage mig mere.

Ad punkt 8.1.12. Klagevejledning

Fra direktoratets inspektion af Arresthuset i Århus er jeg bekendt med at direktoratet i brev af 25. april 2003 orienterede dette arresthus om at sikringscelleblanketten i forbindelse med en kommende revision ville blive rettet således at der stemples kla-

gevejledning på udskriften. Jeg bad om underretning når denne revision var foretaget.

Direktoratet har henvist til det under pkt. 8.1.2. anførte. Det fremgår heraf at revisionen forventedes at ske inden 1. april 2004.

Jeg afventer som nævnt dette sted underretning når revisionen er gennemført.

(I sagen vedrørende ombudsmandens inspektion af Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm hvor ombudsmanden forud for modtagelsen af underretning om direktoratets inspektion af bl.a. Arresthuset i Århus havde bedt direktoratet overveje at indføre en fortrykt tekst til angivelse af klagevejledning ved anbringelse i observationscelle, har direktoratet (også) oplyst at en sådan fortrykt tekst vil blive medtaget ved en kommende revision af klientsystemet for så vidt angår både observations- og sikringscelleblanketter. Ombudsmanden har noteret sig dette).

Ad punkt 8.2.1. Lidt om sagerne (anbringelse i observationscelle)

Jeg anmodede arresthuset om at oplyse hvor mange observationscelleanbringelser der i alt var indberettet til Direktoratet for Kriminalforsorgen for år 2002.

Arresthuset har oplyst at der i 2002 er indberettet 78 observationscelleanbringelser til direktoratet. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 8.2.4. Begrundelse mv.

I ét tilfælde (en anbringelse den 30. december 2002) er det anført at ”indsatte er skønnet til anbringelse i OBS-celle efter sikringscelleanbringelse”, hvorefter der henvises til den særskilte rapport herfor. Jeg anmodede direktoratet om at oplyse

hvorvidt det anførte og henvisningen til den særskilte sikringscellerapport efter direktoratets opfattelse er tilstrækkelig begrundelse for anbringelsen.

Direktoratet har i den anledning anført følgende:

”...

Anbringelse i observationscelle efter straffuldbyrdelseslovens § 64, stk. 1, nr. 2 [skal være nr. 1; min bemærkning], kan finde sted, hvis afgørende hensyn til orden og sikkerhed i institutionen kræver det. Det fremgår af det anførte, at det er disse hensyn arresthuset har henvist til.

Direktoratet har ved behandlingen af sager om sikringscelleanbringelse været specielt opmærksomt på, at institutionen så vidt muligt snarest søger at anvende et mindre indgribende middel, således at sikringscelleanbringelsen – selv om det ikke umiddelbart kan anses for forsvarligt at lade den indsatte få ophold i almindeligt fællesskab – kan bringes til ophør. Direktoratet har accepteret, at der, i tilfælde hvor betænkelighederne ved at lade den indsatte overgå til almindeligt fællesskab fremgår af forløbet af sikringscelleanbringelsen, i rapporten om det efterfølgende forsøg med observationscelleanbringelse som ’beskrivelse’ alene henvises til det anførte i rapporten om den forudgående anbringelse i sikringscelle.

Direktoratet anser derfor henvisningen til sikringscellerapporten (som er vedlagt) for at være i overensstemmelse med denne praksis.

Direktoratet har herefter foretaget en gennemgang af det anførte i sikringscellerapporten, der, for så vidt angår forløbet den 29. december 2002, viser, at den indsatte med relativ korte intervaller ’råber og skriger’ og herunder kl. 15.45 er ophidset og kaster en kolbe mod personalet, og i løbet af den 30. december 2002 fortsat flere gange noteres råbende og uligevægtig, indtil den indsatte kl. 14.30 rapporteres stille og rolig og kl. 14.45 bliver orienteret om eventuel overflytning til observationscelle. Udtagelse af sikringscelle – og forsøgsvis anbringelse i observationscelle – sker efter et par timers rolig adfærd.

Efterfølgende viser det sig at den indsatte efter kort tid er så voldsom at han på ny må anbringes i sikringscelle.

Det er direktoratets opfattelse, at en henvisning til beskrivelsen af forløbet i sikringscelle må anses for tilstrækkelig i et sådant tilfælde, hvor man – uanset at det fremgår af den vedlagte sikringscelleanbringelse at den pågældende kun i en kort periode har forholdt sig rolig – gør et forsøg med overflytning til observationscelle som en mindre indgribende foranstaltning.”

Jeg har ingen bemærkninger til at der i tilfælde hvor betænelighederne ved at lade en indsat overgå til almindeligt fællesskab fremgår af forløbet af en forudgående sikringscelleanbringelse, i rapporten om det efterfølgende forsøg med observationscelleanbringelse som beskrivelse alene henvises til det anførte i rapporten om den forudgående anbringelse i sikringscelle.

Jeg har noteret mig at direktoratet har gennemgået den konkrete sag, og har ingen bemærkninger til at direktoratet har anset henvisningen til (beskrivelsen af forløbet i) rapporten om sikringscelle for tilstrækkelig i dette tilfælde.

Ad punkt 8.2.6.   Kompetence mv.

Jeg bad arresthuset om oplysning om hvorvidt der er fastsat interne kompetenceregler og (herunder) regler vedrørende underretning. I bekræftende fald bad jeg om at kopi heraf sendes til mig.

Arresthuset har vedlagt interne bestemmelser om anbringelse i observations- og sikringscelle, jf. ovenfor under pkt. 8.1.6.

Jeg har noteret mig at der er fastsat interne regler. Det fremgår heraf at der gælder samme retningslinjer for anbringelse i observationscelle som for anbringelse i sikringscelle, bortset fra med hensyn til hvornår der skal tilkaldes læge.

Ad punkt 8.2.7.   Undersøgelse af den indsattes person

Jeg bad arresthuset om at oplyse om der var sket en undersøgelse af den indsattes person i nogen af tilfældene, og om der ud over 2 nævnte tilfælde var sket omklædning. Hvis der var foretaget omklædning, bad jeg tillige om oplysning om hvorvidt der var forholdt i overensstemmelse med pkt. 7 i vejledningen om anvendelse af sikringsmidler (også for så vidt angår de 2 nævnte tilfælde).

Arresthuset har oplyst at der ved samtlige anbringelser er sket undersøgelse og omklædning. Arresthuset beklager at det ikke er noteret på observationsarkene.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Med den bemærkning at jeg går ud fra at der er foretaget en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af om undersøgelse af den indsattes person har været unødvendig, og om omklædning har været nødvendig, har jeg noteret mig det oplyste.

Idet jeg går ud fra at der er ved omklædningen er forholdt i overensstemmelse med sikringsmiddelvejledningens pkt. 7, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål uanset at arresthuset ikke har svaret på mit spørgsmål om overholdelse af dette punkt i vejledningen.

Ad punkt 8.2.9. Tilsyn ved personalet

Jeg anmodede arresthuset om at oplyse hvorvidt der er fastsat interne retningslinjer for tilsynet. I bekræftende fald bad jeg om en kopi heraf.

Arresthuset har vedlagt de interne regler, jf. omtalen heraf under pkt. 8.1.6. og 8.2.6. Som nævnt sidstnævnte sted gælder der samme retningslinjer ved anbringelse i observationscelle som ved anbringelse i sikringscelle. Heraf kan udledes at den indsatte skal tilses mindst to gange i timen ved anbringelse i observationscelle.

Jeg har noteret mig det anførte i de interne retningslinjer om tilsyn mindst to gange i timen.

Ad punkt 8.2.10. Ophør og varighed

Jeg anmodede om oplysning om hvorfor den pågældende i et konkret tilfælde (en anbringelse den 27. december 2002) ikke blev udtaget af observationscellen umiddelbart – eller kort tid – efter at han havde fået morgenmad og bedt om at komme på

egen celle; den pågældende sov mellem kl. 21.00 og kl. 8.00 hvor han fik morgenmad og spurgte hvornår han kunne komme op på egen celle, men han blev først udtaget af observationscellen kl. 11.30.

Arresthuset har oplyst at den indsatte faldt i søvn efter at han havde fået morgenmad, og at han (derfor først) blev udtaget kl. 11.30.

Direktoratet har henholdt sig hertil, men har dog meddelt arresthuset at der burde have været gjort notat om at den indsatte var faldet i søvn.

Jeg har noteret mig det oplyste om at den indsatte faldt i søvn efter morgenmaden. Jeg er enig i at der burde have været gjort notat herom.

Ad punkt 8.2.11. Klagevejledning

Jeg bad om oplysning om hvorvidt der var givet klagevejledning i sagerne, og om vejledningen for så vidt angår afsonere havde omfattet klagefristen.

Arresthuset har oplyst at alle der har været anbragt i observations(og sikrings)celle, er blevet vejledt om klageadgangen. Arresthuset har samtidig beklaget at det ikke fremgår af observationsarkene.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste. Idet jeg går ud fra at klagevejledningen til afsonere tillige har omfattet oplysning om klagefristen, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold uanset at arresthuset ikke har svaret på mit udtrykkelige spørgsmål herom. (En fortrykt tekst med klagevejledning vil som nævnt under pkt. 8.1.12. blive medtaget ved næste revision af observationscelleblanketten).

Ad punkt 8.3.1. Lidt om sagerne og retsgrundlaget (disciplinærsager)

En af sagerne udmundede bl.a. i at den pågældendes cellefællesskab med "celle 22" blev bragt til ophør (forhørsudskrift 0013). Jeg bad arresthuset oplyse hvorvidt den pågældende efter ophøret af cellefællesskab med "celle 22" fik cellefællesskab med en anden indsat.

Arresthuset har oplyst at arresthuset ikke har mulighed for at oplyse om den indsatte fik fællesskab med en anden indsat, idet fællesskabslisterne på afdelingen ikke gemmes. Arresthuset har videre oplyst at det er yderst sjældent at indsatte hensesidder uden fællesskab, og når indsatte ikke har fællesskab, er det efter eget valg.

Arresthuset har den 21. januar 2004 over for direktoratet supplerende oplyst at der i den omhandlede sag ikke var tale om udelukkelse fra fællesskab i medfør af straf-fuldbyrdslovens § 63, men derimod om at den indsatte ikke kunne fortsætte med cellefællesskab med en bestemt indsat (celle 22) på grund af det omhandlede disciplinære forhold (fund af rygeredskaber).

Direktoratet har henholdt sig til det som arresthuset har oplyst. Direktoratet finder det imidlertid beklageligt at arresthuset ikke har gjort notat i personjournalen som gemmes, om hvorvidt den indsatte fik cellefællesskab med en anden indsat. Direktoratet har meddelt arresthuset dette.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad arresthuset oplyse hvorvidt oplysningen om enrumsanbringelserne i vedhæftede rapporter til forhørsudskrift 0010 og bødeforlæg 0016 henviste til en forhørsceleanbringelse eller til en sket udelukkelse fra fællesskab.

Arresthuset har oplyst at de oplysninger der er i rapporterne om enrumsanbringelser, alle henviser til at der er sket udelukkelse fra fællesskab. Arresthuset har den 21. januar 2004 over for direktoratet præciseret at der var tale om midlertidig udelukkel-

se fra fællesskab. Direktoratet har henholdt sig til det oplyste om at der var tale om midlertidig udelukkelse fra fællesskab.

Med den bemærkning at jeg går ud fra at det ved den midlertidige udelukkelse fra fællesskab blev lagt til grund at betingelserne herfor var opfyldte, jf. straffuldbyrdeslovens § 63, stk. 2, har jeg noteret mig det oplyste.

Ad punkt 8.3.3. Sagsbehandlingstiden

I ét tilfælde blev forhøret påbegyndt samme dag som den episode der gav anledning hertil (den 15. januar 2003), men blev afsluttet dagen efter (forhørsudskrift 0013); forhøret blev genoptaget den 16. januar 2003 kl. 7.18 og 9.22, og jeg bad arresthuset oplyse hvad der passerede mellem de to angivne tidspunkter for genoptagelse af forhøret.

Arresthuset har oplyst at forhøret reelt først blev genoptaget den 16. januar 2003 kl. 09.22. Ved forhørslederens fremmøde om morgenen kl. 07.22 blev forhørsprotokollen i klientsystemet ”åbnet”, og derfor fremstår det som om forhøret blev genoptaget (allerede) på dette tidspunkt.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 8.3.6. Forhørsvidner

Jeg bad om direktoratets bemærkninger til det forhold at forhørslederen i et tilfælde (0056) var en af de personer der er nævnt i indberetningen i sagen.

Direktoratet har oplyst at direktoratet telefonisk har kontaktet arresthuset der efter en gennemgang af den konkrete sag har oplyst at der ikke så vidt arresthuset kan se, er

personsammenfald mellem forhørslederen og en af de i indberetningen nævnte personer. Udskrift af den konkrete sag vedlægges.

Direktoratet har i øvrigt generelt oplyst at det fremgår af disciplinærstrafvejledningens punkt 3 at en ansat der har foretaget indberetning om det disciplinære forhold eller på anden måde været involveret i forholdet, ikke må være forhørsleder. Er det ikke muligt at finde en stedfortræder for den pågældende, bør forhøret udsættes medmindre den indsatte ønsker forhøret gennemført alligevel, eller andre særlige omstændigheder taler imod udsættelse.

Idet jeg beklager at jeg ved en fejl har henvist til sagen med nr. 0056 i stedet for 0013, beder jeg om direktoratets bemærkninger til personsammenfaldet i denne sag.

Ad punkt 8.3.8.1. Protokollen

Nogle forhørsudskrifter var vedlagt en af indsatte underskrevet konfiskationserklæring, og en forhørsudskrift var vedlagt arresthusets anmeldelse af forholdet til politiet uden at der i forhørsprotokollerne var henvist til disse dokumenter. For god ordens skyld bad jeg direktoratet oplyse om der skal henvises til sådanne dokumenter i forhørsprotokollen.

Direktoratet har oplyst at kravene til forhørsnotatets indhold fremgår af bekendtgørelsens § 8. Ud over den opregning der er foretaget i bestemmelsen, er der en generel pligt til at notere andre faktiske oplysninger der har betydning for sagens afgørelse. Formålet med reglerne er at det altid skal være muligt efterfølgende dels at vurdere afgørelsens indholdsmæssige holdbarhed, dels at se om de formelle regler er blevet overholdt, jf. disciplinærstrafvejledningens punkt 9. Det er på denne baggrund direktoratets opfattelse at der ikke er krav om at der skal henvises til de nævnte dokumenter i forhørsnotatet.

Jeg har noteret mig det oplyste som ikke giver mig anledning til bemærkninger.

Ad punkt 8.3.8.2. Indholdet af notatet

I 2 forlæggssager (0047 og 0006) er der henvist til straffuldbyrdslovens § 67, nr. 6, jf. husordenens pkt. 14, hvorefter vinduer ikke må dækkes med gardiner, plastik eller lignende. Efter straffuldbyrdslovens § 67, nr. 6, kan der (kun) straffes disciplinært for overtrædelse af regler fastsat af institutionens leder når det i reglerne er bestemt at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf. Det fremgår ikke af husordenen (som helhed eller af pkt. 14) at tildækning af vinduerne kan medføre disciplinærstraf.

Jeg udtalte på denne baggrund at arresthuset således som husordenen er udformet, ikke har haft hjemmel til at tildele den indsatte en bøde for overtrædelse af husordenens pkt. 14. Jeg bemærkede at jeg var opmærksom på at forlægget i den ene sag (0006) tillige indeholder en anden overtrædelse. Jeg bad arresthuset oplyse mig om hvad arresthuset agtede at foretage sig i den anledning.

Arresthuset har oplyst at ”de øvrige overtrædelser” kan bære hele bøden, og at arresthuset efterfølgende har ”tilpasset” affattelsen af husordenen.

Direktoratet har anført følgende:

”...

Direktoratet har meddelt arresthuset, at direktoratet finder det rettest, at arresthuset tilbagebetaler bødebeløbene der i det ene tilfælde er ikendt uden hjemmel og i det andet tilfælde (til dels) er ikendt uden hjemmel. I det omfang de pågældende har overtrådt andre bestemmelser, for hvilke der kan ikendes disciplinærstraf, bedes arresthuset – hvis det (fortsat) er muligt – træffe en ny afgørelse.”

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Jeg bad arresthuset oplyse hvorvidt arresthuset havde overvejet om enkelte af sagerne hvori der er oplysning om konfiskation, var omfattet af straffuldbyrdslovens § 112, nr. 4.

Arresthuset har oplyst at arresthuset er opmærksom på straffuldbyrdelseslovens § 112, nr. 4, og at klientsystemet nu er tilpasset herefter med rubrik til afkrydsning i forbindelse med konfiskation.

Arresthuset har supplerende over for direktoratet oplyst at de konfiskerede genstande alle har haft en værdi under det almindelige vederlag der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse.

Direktoratet har oplyst at direktoratet har meddelt arresthuset at der burde være gjort bemærkning herom i notatet vedrørende hver enkelt af sagerne.

Idet jeg forstår det af arresthuset anførte sådan at der er foretaget en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af om sagerne var omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, nr. 4, har jeg noteret mig det oplyste.

Ad punkt 8.3.11. Konfiskation

Jeg bad arresthuset oplyse hvorvidt de pågældende i 4 tilfælde hvor der var sket konfiskation fra varetægtsarrestanter (0052, 0006, 0009 og 0016), havde afleveret en konfiskationserklæring.

Arresthuset har oplyst at der ikke er afleveret en konfiskationserklæring vedrørende de genstande som er konfiskeret.

Direktoratet har meddelt arresthuset at det er beklageligt at der over for de pågældende varetægtsarrestanter der ikke havde afleveret en erklæring om udenretlig vedtagelse, er truffet afgørelse om konfiskation.

Jeg er enig heri.

Jeg anmodede arresthuset om at oplyse hvad der skete med de fundne genstande i de sager hvor der ikke er notat herom. Det drejer sig om forhørsprotokol 0003 hvor der blev konfiskeret et viskestykke der var tilvirket som våben, en gaffel, en hobbykniv, et tilvirket rygehoved og en kuglepen tilvirket til hashrygning, forhørsprotokol 0010 hvor der bl.a. blev konfiskeret tre piller, forhørsprotokol 0011 hvor der bl.a. blev konfiskeret et rygerør, og forhørsprotokol 0015 hvor der bl.a. blev konfiskeret barberblade.

Arresthuset har oplyst at de nævnte genstande er destrueret, og beklaget at dette ikke fremgår af notaterne. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder arresthusets beklagelse af de manglende notater i sagerne.

Ad punkt 8.3.12. Kompetence

Jeg bad arresthuset om oplysning om hvorvidt der internt (skriftligt) er fastsat retningslinjer for udøvelsen af disciplinærmyndigheden. I bekræftende fald bad jeg om kopi heraf. Jeg bad endvidere om at få oplyst hvilket tilsyn institutionens leder fører med disciplinærstrafområdet.

Arresthuset har oplyst at disciplinærområdet er delegeret til de koordinerende overvagtmestre som alle har gennemgået kriminalforsorgens forhørslederkursus. Når en disciplinærsag er afsluttet, får ledelsen forhørsudskriften som gennemgås stikprøvevis. Arresthuset har i øvrigt henvist til en vedlagt arbejdsbeskrivelse for de koordinerende overvagtmestre.

Direktoratet har henholdt sig hertil med oplysning om at direktoratet dog har gjort arresthuset opmærksom på at institutionens leder bør inddrages i sagen hvis der i den konkrete sag er tvivl om hvad der kan anses for bevist og ikke bevist, eller om hvilke bestemmelser der kan anses for overtrådt, jf. disciplinærstrafvejledningens punkt 2.

Jeg har noteret mig det oplyste om det efterfølgende tilsyn med disciplinærstrafområdet og direktoratets tilkendegivelse over for arresthuset med hensyn til inddragelse af institutionens leder før der træffes afgørelse i sager der giver anledning til tvivl.

9. Opfølgning

Jeg afventer svar/underretning på nærmere angivne forhold, jf. de enkelte punkter ovenfor.

10. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, Politimesteren i Aalborg, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lennart Frandsen
Inspektionschef